

morúbb, tehetetlenebb és **szégyenítőbb** önvallomást nem adhat. Aki a valóságot nem vállalja, tudatosan kerüli **ki az igazságot**. Gorkij a valóságot vállalta, Lersch behunyta a szemét **ég** ezzel elfordult az igazságtól. És mégis Gorkij az ördög, az **emberátok** és Lersch az angyal, az emberáldás. A mai életnek és **mai** kritikának vannak néha ilyen **gri-**maszai.

Fábry Zoltán

GORKIJ MAXIM: A VIRRADAT (Mese)

Nincs a világon szebb látvány a napfölkelténél.

A nap első sugara felvillan az égen, a homály lassacskán behúzódik a hegyek üregeibe, a sziklák hasadékaiba, megbújik a fák sűrű lombjai közt, a **harmatos** füvek csipkészetében — s a hegyek szellemei nyájasan mosolyognak, mintha bátorítanák az éj bágyadt árnyait:

— Ne féljete! — hisz ez **a nap!**

A tenger hullámai felvetik fehér taréjukat és üdvözölvén a napot, mint ahogy az udvarhölgyek köszöntik királyukat, így dalolnak:

— Fogadd hódolatunkat, világ fejedelme.

A jóságos nap nevet: ezek a hullámok egész éjszaka hancurozván, tajtéktól borzasak, ziláltak, zöld ingecskéjük csupa foszlány, bársonyszalagjaik gyűröttek:

— Jóreggelt! — mondja a nap, a **tenger fölé** emelkedve. Jóreggelt, szépeim! Hova, hova? Csak semmi sietség! A gyermekek nem tudnak majd fürdeni, ha ti ilyen szilajul szokelltek. Nem-de, mindenki boldog kell, hogy legyen a földön?

A zöld gyíkok fürgén előjönnek a sziklák hasadékaiból és miközben a napfénytől előntött pillákkal egymásra hunyorítanak, így szólnak:

— Ma nagy meleg lesz!

Meleg napokon a legyek lustán röpködnek, úgy hogy a gyíkok könnyen bekapják és lenyelik őket. Olyan jól esik lenyelni egy legyet, olyan kellemes!

A gyíkok rettenetesen falánkok...

A harmattól elnehezült virágok meghajlanak, karcsún himbálóznak ide-oda és így szólnak:

— Irja meg, uram, hogy milyen szépek vagyunk reggelként **harmatos** öltözetünkben! Fesse meg szavakban az arcképünket. Próbálja meg, mi sem könnyebb, hisz olyan egyszerűek vagyunk.

Be' huncutak a lelkeim! Jól tudják, hogy lehetetlen szavakkal lefesteni bájos szépségüket és kacagnak.

Tiszteletteljesen leemelem a kalapomat és így szólok:

— Valóban igen kedvesek hozzám. Köszönöm **a szíves** megtisztelést, — ma azonban nem érek rá. Talán más alkalommal...

Kényesen, büszkén mosolyognak a nap felé, melynek sugarai szikráznak a harmatcseppeken és gyémántos csillogással vonják be a szirmokat és a leveleket.

Felettük aranyos méhek és bogarak röpdösnek. Egyre röpdösnek, mohón szívják magukba az édes mézet és **komoly** énekük méltóságosan száll tova a könnyű levegőben:

Óh, áldott, drága nap,

Éltünk vidám forrása.

Óh, munka, áldott vagy,

Föld éke, ragyogása.

A pacsirták fölébredtek. Kicsit billegtek finom lábaikon, aztán ők is rákezdtek örömeikre. A madarak sokkal inkább átérzik az embernél, hogy boldogság a földön élni. A pacsirták mindig legelsőkül kö-

szöntik a napot.

A fagyos és távoli Oroszországban *zarjankin-nak** nevezik őket, mert nyakuk tollazata a hajnal színeit viseli.

Vidám cimbék ugrádoznak a cserjék közt, szürkék és sárgák és hasonlók az uccagyerekekhez — ugyanilyen szemtelenek és hangosságukkal megsiketítik az embert.

A fecskék legyecskékre vadászva, mint a nyilvánzó hasítják át a levegőt és örömmel eltelve, boldogan csiripelnek. Milyen boldogság két ilyen sebes, könnyű szárny...

Az akácfaágak megrázkódnak és a napfény úgy ömlik el rajtuk, mint valami aranyos nektár.

Ébrednek az emberek is. Ébrednek azok, akiknek egész élete munkában telik el. Azok, akiknek munkája felderíti és megszépíti a földet, de akik születésüktől halálukig szegények maradnak. Miért?

Megtudod később, amikor nagy leszel, ha még akkor is tudni akarod; addig tanuld szeretni a napot, minden öröme és minden erő forrását. Légy vidám és jó, amilyen a nap is tehozzád.

Az emberek felébredtek és ime elindultak a mezőre munkájuk felé. A nap rajtuk feledkezik és mosolyog: ő tudja csak igazán, mennyi jót tesznek az emberek a földdel. A földdel, melyet látott egykor pusztán s amelyet most virulni lát, az emberek — apáink, nagyapáink és ősapáink munkája nyomán. A számtalan komoly, s a gyermekek számára még érthetetlen dolog közt, ők faragták ugyancsak az összes játékokat, ők eszelték ki az összes kellemes dolgokat a földön, többek között a mozit is.

Óh, milyen csodálatos! dolgokat hagytak ránk a mi őseink. Van miért szeressük és tiszteljük nagy művüket, amely körülöttünk emelkedik. Jó volna, ha elgondolkoznánk efölött, gyermekeim, — az emberek földi munkájáról szóló mese egyike a világ legérdekesebb meséinek...

Pirulnak a rózsák a mezők mentén és mindenütt virágok nevetnek. Sokan közülük már most hervadásnak indulnak, de azért mind föltekintenek a kék égre, az aranyló napba. Bársonyos szirmaik susognak, édes illatot lehelnek s az illatoktól enyhén balsamos kék levegőben kedves, lágy ének száll:

*Ami szép, az szép,
Noha elvirágzik.
Amit ma szeretünk,
Szeretjük hálálig.*

Megvirradt...

Jóreggelt, gyermekeim és minél több boldog napotok legyen az életben!

Bizony az én mesém kissé egyhangú.

De ki tehet róla: amikor a gyermek elmúlt negyven éves, már csak untatni tud.

EUGÈNE DABIT: TRAIN DE VIES (Ed. Gallimard. Nrf. Paris, 1936)

Eugène Dabit, a kitűnő író, rajzoló és társadalmi harcos kéthónapos oroszországi tanulmányutja után, amit Andre Gide és Louis Gouilloux társaságában tett, harminchét éves korában váratlanul elhunyt. Már első regénye, a 'Hotel du Nord' (megjelent magyarul 'Külvárosi szálloda' címmel Illyés Gy. fordításában) nagy sikert aratott és megszerezte írójának a Populista díjat. Ezt a könyvet, mely jórészt Önéletrajz, gyors

* A hajnal orosz nevéből.